

LECTIO XXI - ΠΩΣ ΠΗΡΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΤΟ PISAURUM

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Άσκηση Ι.

Να μετατραπούν οι προτάσεις που έχουν πλάγια γράμματα σε μετοχικές με απόλυτη αφαιρετική: να δηλωθεί το ποιητικό αίτιο όπου χρειάζεται.

π.χ.: *Galli urbem occupaverunt*; *Romani discesserunt* = *Urbe occupata a Gallis Romani discesserunt*.

Galli pecuniam acceperunt; *Galli abierunt* (*accipio -cepi, -ceptum, -cipĕre, 3**),

Galli legiones deleverunt; *Galli urbem Romam everterunt*.

Camillus Gallos interemit; *Camillus aurum recepit*. (*interimo, -emi, -emptum, -imĕre, 3*)

Antonius Catilinam vicit; *Roma servata est*. (*vinco, vici, victum, vincĕre, 3*)

Miles pedes animadvertit; *Miles Claudium extraxit* (*animadverto, -verti, -versum, -vertĕre, 3*)

Hercules Cacus interfecit; *Incolae Herculem honoraverunt* (*interficio, -feci, -fectum, -ficĕre, 3**)

Λύση

Galli pecuniam acceperunt; *Galli abierunt* → ***Pecuniā acceptā Galli abierunt***.

Galli legiones deleverunt; *Galli urbem Romam everterunt* → ***Legionibus deletis Galli urbem Romam everterunt***.

Camillus Gallos interemit; *Camillus aurum recepit*. → ***Gallis interemptis Camillus aurum recepit***.

Antonius Catilinam vicit; *Roma servata est*. → ***Catilina victo ab Antonio Roma servata est***.

Miles pedes animadvertit; *Miles Claudium extraxit* → ***Pedibus animadversis miles Claudium extraxit***.

Hercules Cacum interfecit; Incolae Herculem honoraverunt → ***Caco***
interfecto incolae Herculem honoraverunt.

Άσκηση II.

Να μετατραπούν οι προτάσεις που έχουν πλάγια γράμματα, στην ιδιόμορφη απόλυτη αφαιρετική,

π.χ. *Brennus dux Gallorum erat*. Galli Romam everterunt = Brenno duce Galli Romam everterunt.

Cicero et Antonius consules erant. Catilina contra patriam coniuravit.

Caesar imperator erat. Bellum Gallicum gestum est.

Cato (-onis) vivus erat. Bellum cum Perse gestum est.

Juno (-onis) invita erat. Aeneas in Italiam navigavit. (invitus = αντίθετος, παρά τη θέληση)

Pater inscius erat. Filius domo abiit (inscius = αυτός που δε γνωρίζει)

Λύση

Cicero et Antonius consules erant. Catilina contra patriam coniuravit
→ ***Cicerone et Antonio consulibus Catilina contra patriam coniuravit***.

Caesar imperator erat. Bellum Gallicum gestum est. → ***Caesare imperatore bellum cum Perse gestum est***.

Cato (-onis) vivus erat. Bellum cum Perse gestum est. → ***Catone vivo bellum cum Perse gestum est***.

Juno (-onis) invita erat. Aeneas in Italiam navigavit. (invitus = αντίθετος, παρά τη θέληση) → ***Junone invitā Aeneas in Italiam navigavit***.

Pater inscius erat. Filius domo abiit (inscius = αυτός που δε γνωρίζει) → ***Patre inscio filius domo abiit***.

Άσκηση III.

Να χαρακτηριστούν από συντακτική άποψη όλες οι μετοχές του κειμένου.

Λύση

Brenno duce: ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη που δηλώνει χρόνο (υπάρχει λόγω της έλλειψης μετοχής ενεστώτα του sum). Το Brenno λειτουργεί ως υποκείμενο και το duce ως κατηγορηματικός προσδιορισμός που δηλώνει αξίωμα, στο υποκείμενο.

deletis: επιρρηματική χρονική μετοχή, ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

absens: επιρρηματική εναντιωματική μετοχή συνημμένη στο Camillus. Δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

divisam: επιθετική μετοχή επιθετικός προσδιορισμός στο praedam, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

abeuntes: επιρρηματική χρονική (ή επιθετική) μετοχή, που εκφράζει το σύγχρονο στο παρελθόν, συνημμένη στο Gallos.

interemptis: ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη, επιρρηματική χρονική μετοχή, που εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

appensum: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο quod, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

rogatus: επιρρηματική χρονική μετοχή, συνημμένη στο Camillus, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Άσκηση IV.

Να μεταφραστούν στα λατινικά οι προτάσεις:

Αφού έσυρε τα βόδια στη σπηλιά (αφ. απόλυτη), ο Κάκος κρύφτηκε (me abdo)

Αφού νίκησε τους Γαλάτες, ο Κάμιλλος ξαναγύρισε στην εξορία.

Λύση

Bubus (bobus) in speluncam tractis Cacus se abdidit.

Gallis victis Camillus in exilium rediit.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Άσκηση Ι.

Να μεταφερθούν τα παρακάτω ονόματα στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού:

- *duce*
- *flumen*
- *urbem*
- *civitati*
- *iure*
- *factum*
- *praedam*

Λύση

- *duce*: **ducibus**
- *flumen*: **flumina**
- *urbem*: **urbes**
- *civitati*: **civitatibus**
- *iure*: **iuribus**
- *factum*: **facta**
- *praedam*: **praedas**

Άσκηση II.

Να μεταφέρετε τα επίθετα και τις αντωνυμίες του κειμένου στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη.

Λύση

Επίθετα

- immensam: immensos, immensas, immensa
- Veientanam: Veientanos, Veientanas, Veientana
- aequo: aequis, aequis, aequis
- omne: omnes, omnes, omnia

Αντωνυμίες

- quo: quibus, quibus, quibus
- qui: qui, quae, quae
- is: ei, (ii,i), eae, ea
- quibus: quo, qua, quo
- quod: qui, quae, quae
- hoc: hos, has, haec

Άσκηση III.

Να γίνει χρονική αντικατάσταση στα παρακάτω ρήματα:

- *everterunt*
- *acceperunt*
- *factus est*
- *rediit*
- *reversus est*

(Στους σύνθετους τύπους να ληφθεί υπ' όψιν το υποκείμενο)

Λύση

Ενεστώτας	evertunt	accipiunt	fit	sequitur	redit	revertitur
Παρατατικός	evertabant	accipiebant	fiebat	sequebatur	redibat	revertebatur
Μέλλοντας	evertent	accipient	fiet	sequetur	redibit	revertetur
Παρακείμενος	everterunt/ evertere	acceperunt/ accepere	factus est	secutus est	rediit	reversus est
Υπερσυντέλικος	everterant	acceperant	factus erat	secutus erat	redierat	reversus erat
Συντελ. Μελλ.	everterint	acceperint	factus erit	secutus erit	redierit	reversus erit

Άσκηση IV.

Να εντοπίσετε το συντακτικό ρόλο των παρακάτω λέξεων:

- *flumen*
- *iure*
- *dictator*
- *post factum*
- *rogatus*

Λύση

- *flumen*: παράθεση στο *Alliam*.
- *iure*: αφαιρετική του τρόπου στο *divisam*.
- *dictator*: κατηγορούμενο στο *Camillus*, μέσω του συνδετικού *factus est*.
- *post factum*: εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου στο *rediit*.
- *rogatus*: επιρρηματική χρονική (ή αιτιολογική) μετοχή στο ρήμα, συνημμένη στο *Camillus*, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Άσκηση V.

Να αναλύσετε τον επιθετικό προσδιορισμό σε δευτερεύουσα πρόταση:

pro quo immensam pecuniam acceperunt

Λύση

pro quo pecuniam, quae immensa erat, acceperunt

Άσκηση VI.

Να σημειώσετε Χ στο σωστό ή το λάθος επιβεβαιώνοντας ή απορρίπτοντας το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων:

	Σωστό	Λάθος
α) 1.Της μετοχής <i>abeuntes</i> η ονομαστική ενικού είναι <i>abeuns</i> .	☐	☐
2.Ο τύπος <i>reversus est</i> θα μπορούσε και να απαντά ως <i>revertit</i> .	☐	☐
3.Της μετοχής <i>divisam</i> ο ενεργητικός παρακείμενος είναι <i>divide</i> .	☐	☐
4.Η μετοχή <i>interemptis</i> είναι του ρήματος <i>interemo</i> .	☐	☐
5.Ο τύπος <i>everterunt</i> είναι γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα.	☐	☐
6.Ο τύπος <i>secutus est</i> κάνει απαρέμφατο μέλλοντα <i>secuturum esse</i> .	☐	☐
7.Ο τύπος <i>dedit</i> σύνθετος με την πρόθεση <i>per</i> θα κάνει <i>perdidit</i> .	☐	☐
8.Του τύπου <i>dicitur</i> το γ' πληθυντικό είναι <i>dicuntur</i> .	☐	☐
9.Του τύπου <i>recepit</i> το β' ενικό παθητικού ενεστώτα είναι <i>reciperis</i> .	☐	☐
10.Ο τύπος <i>factus est</i> είναι του ρήματος <i>fio</i> .	☐	☐

	Σωστό	Λάθος
β) 1.Του τύπου <i>Brenno</i> η κλητική είναι <i>Brenne</i> .	☐	☐
2.Στον τύπο <i>pro quo</i> η ονομαστική ενικού της αντωνυμίας είναι <i>quī</i> .	☐	☐
3.Ο τύπος <i>quī</i> είναι ονομαστική ενικού.	☐	☐
4.Του τύπου <i>exilio</i> η γενική ενικού είναι <i>exilii/-i</i> .	☐	☐
5.Της μετοχής <i>absens</i> η αφαιρετική ενικού ίδιου γένους είναι <i>absente</i> .	☐	☐
6.Της μετοχής <i>abeuntes</i> η γενική πληθυντικού είναι <i>abeuntum</i> .	☐	☐
7.Του τύπου <i>omne</i> ο αντίστοιχος στον πληθυντικό είναι <i>omnia</i> .	☐	☐

8.Του τύπου civitati η γενική πληθυντικού είναι civitatum/-ium.

9.Του τύπου legionibus η ονομαστική ενικού είναι legion.

10.Του τύπου iure η ονομαστική ενικού είναι ius.

Λύση

α) 1.Λ, 2.Σ, 3.Λ, 4.Λ, 5.Λ, 6.Σ, 7.Σ, 8.Σ, 9.Σ, 10.Σ

β) 1.Σ, 2.Λ, 3.Σ, 4.Σ, 5.Σ, 6.Λ, 7.Σ, 8.Σ, 9.Λ, 10.Σ

Άσκηση VII.

Να διαγράψετε στις παρακάτω προτάσεις το σκέλος που περιέχει λάθος.

- 1.flumen: είναι παράθεση ή επεξήγηση στο Alliam.
- 2.Romam: είναι παράθεση ή επεξήγηση στο urbem.
- 3.in exilio: είναι εμπρόθετος τόπου ή κατάστασης στο ρήμα fuerat.
- 4.in exilium: είναι εμπρόθετος τόπου ή κατάστασης στο ρήμα rediit.
- 5.iure: είναι αφαιρετική του τρόπου ή της αιτίας στο divisam.
- 6.quibus: είναι υποκείμενο ή αντικείμενο στο interemptis.
- 7.quod (το πρώτο του κειμένου): είναι αναφορική αντωνυμία ή αιτιολογικός σύνδεσμος.
- 8.nomen: είναι υποκείμενο ή αντικείμενο στο dedit.
- 9.Pisaurum: είναι υποκείμενο ή κατηγορούμενο στο dicitur.
- 10.aurum: είναι υποκείμενο ή αντικείμενο στο pensatum est.

Λύση

1. επεξήγηση, 2. παράθεση, 3. εμπρόθετος τόπου, 4. κατάστασης, 5. της αιτίας, 6. αντικείμενο, 7. αιτιολογικός σύνδεσμος, 8. υποκείμενο, 9. υποκείμενο, 10. αντικείμενο

Άσκηση VIII.

Να τρέψετε την παθητική σύνταξη των ακόλουθων προτάσεων σε ενεργητική:

Tum Camillus absens dictator est factus (a Romanis).

Nam Pisaurum dicitur (civitas a Romanis), quod illic aurum pensatum est.

Λύση

Tum Romani Camillum absentem dictatorem fecerunt.

Nam Romani Pisaurum civitatem dicunt, quod illic aurum pensaverunt.

Άσκηση ΙΧ.

Να κλίνετε τη μετοχή *abeuntes* στα τρία γένη και στους δύο αριθμούς

Λύση

Αρσενικό/θηλυκό	Ουδέτερο
Ενικός	Ενικός
abiens abeuntis abeunti abeuntem abiens abeunte/-i1	abiens abeuntis abeunti abiens abiens abeunte/-i1
Πληθυντικός	Πληθυντικός
abeuntes abeuntium abeuntibus abeuntes abeuntes abeuntibus	abeuntia abeuntium abeuntibus abeuntia abeuntia abeuntibus

1. Αφαιρετική σε -e ως χρονική και σε -i ως επιθετική

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟΥΣ

Άσκηση Ι.

secutus est: Να γράψετε όλους τους τύπους της ενεργητικής φωνής που χρησιμοποιεί το αποθετικό ρήμα.

Λύση

	<u>sequor</u>
Μετοχή Ενεστώτα	sequens -ntis
Μετοχή Μέλλοντα	secuturus - a -um
Υποτακτική Μέλλοντα	secuturus-a-um sim sis sit secuturi -ae -a simus sitis sint
Απαρέμφατο Μέλλοντα	secuturum- am -um esse secuturos -as -a esse
Σουπίνο	secutum secutu
Γερούνδιο	sequendi sequendo sequendum sequendo

Άσκηση II.

Να μετατρέψετε τη δευτερεύουσα πρόταση της περιόδου « nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensatum est» σε αφαιρετική απόλυτη μετοχή.

Λύση

nam Pisaurum dicitur auro illic pensato

Άσκηση III.

Να χαρακτηρίσετε συντακτικά και να αναλύσετε σε προτάσεις τις παρακάτω μετοχές:

- *deletis*
- *abeuntes*
- *divisam*
- *interemptis*
- *absens*
- *appensum*
- *rogatus*

Λύση

deletis: επιρρηματική χρονική μετοχή στο ρήμα *everterunt*, ιδιάζουσα αφαιρετική απόλυτη, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Υποκείμενο: *legionibus*.

Ανάλυση: *cum Galli deleviscent legiones* ή *postquam/ubi/ut Galli deleverunt/deleverant legiones*.

abeuntes: επιρρηματική χρονική (ή επιθετική) στο ρήμα *secutus est*, συνημμένη στο *Gallos*, δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

Ανάλυση: *cum Galli abirent/ dum Galli abeunt*. (χρονική)//*qui abibant* (επιθετική)

divisam: επιθετική μετοχή επιθετικός προσδιορισμός στο *praedam*, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Ανάλυση: *quae non aequo iure divisa erat*.

interemptis: επιρρηματική χρονική μετοχή στο ρήμα *recepit*, ιδιάζουσα αφαιρετική απόλυτη, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

Υποκείμενο: *quibus*.

Ανάλυση: *cum Camillus eos interemisset/quos cum Camillus interemisset* ή *postquam/ubi/ut Camillus eos interemit*

(interemerat)/quos postquam/ubi/ut Camillus interemit
(interemerat).

absens: επιρρηματική εναντιωματική μετοχή στο ρήμα factus est, συνημμένη στο Camillus, δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

Ανάλυση: etsi Camillus aberat.

appensum: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή στο ρήμα dedit, συνημμένη στο quod, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν (**dedit**).

Ανάλυση: quod id illic appensum erat/ quod quia illic appensum erat (αντικειμενική αιτιολογία) // quod id illic appensum esset/ quod quia illic appensum esset (υποκειμενική αιτιολογία)

rogatus: επιρρηματική χρονική (ή αιτιολογική) μετοχή στο ρήμα, συνημμένη στο Camillus, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν (**reversus est**).

Ανάλυση: α. ως χρονική cum Camillus rogatus esset ή postquam/ ubi/ ut Camillus rogatus est/ rogatus erat

β. ως αιτιολογική quod Camillus rogatus erat(αντικειμενική αιτιολογία) [quod Camillus rogatus esset (υποκειμενική αιτιολογία)/ cum Camillus rogatus esset (αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας)]

Άσκηση IV.

Να αναλύσετε σε δευτερεύουσα πρόταση με όλους τους δυνατούς τρόπους την ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη: Brenno duce Galli ... everterunt

Λύση

cum Brennus dux esset ή cum Brennus dux erat ή dum Brennus dux est.

Άσκηση V.

in exilium: να αντικαταστήσετε τον προσδιορισμό του τόπου με τα τοπωνύμια Roma, domus, Neapolis, Ardea, Africa

Λύση

Romam, domum, Neapolim, Ardeam, in Africam

Άσκηση VI.

qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Veientanam praedam non aequo iure divisam: α) να εκφράσετε τον εμπρόθετο με όλους τους δυνατούς τρόπους και β) να τον αναλύσετε σε δευτερεύουσα πρόταση (divido aequo iure)

Λύση

α) ob praedam, per praedam (de/ex praedā, praedā)

β) quod Veientanam praedam non aequo iure diviserat / quod Veientana praeda non aequo iure divisa erat (αντικειμενική αιτιολογία)

quod Veientanam praedam non aequo iure divisisset / quod Veientana praeda non aequo iure divisa esset (υποκειμενική αιτιολογία)

Άσκηση VI.

qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Veientanam praedam non aequo iure divisam: α) να εκφράσετε τον εμπρόθετο με όλους τους δυνατούς τρόπους και β) να τον αναλύσετε σε δευτερεύουσα πρόταση (divido aequo iure)

Λύση

α) ob praedam, per praedam (de/ex praedā, praedā)

β) quod Veientanam praedam non aequo iure diviserat / quod Veientana praeda non aequo iure divisa erat (αντικειμενική αιτιολογία)

quod Veientanam praedam non aequo iure divisisset / quod Veientana praeda non aequo iure divisa esset (υποκειμενική αιτιολογία)

Άσκηση VII.

Να τρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική

Galli everterunt urbem Romam praeter Capitolium, pro quo immensam pecuniam acceperunt:

Quibus interemptis aurum omne recepit (Camillus).

Quod illic appensum civitati nomen dedit.

Λύση

A Gallis eversa est urbs Roma praeter Capitolium, pro quo immensa pecunia accepta est (a Gallis).

Quibus interemptis aurum omne receptum est a Camillo. Quo illic appenso civitati nomen datum est

Άσκηση VIII.

quod illic aurum pensatum est: πώς θα διατυπώνετε την αιτιολογική πρόταση αν εξέφραζε: α) υποκειμενική αιτιολογία και β) το αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας;

Λύση

α) **quod illic aurum pensatum esset.**

β) **cum illic aurum pensatum esset.**

Άσκηση IX.

Να δώσετε τα παραθετικά του *aequo* στο γένος, την πτώση και τον αριθμό που βρίσκεται ο τύπος. Να γράψετε επίσης τα παραθετικά του επιρρήματος *diu*.

Λύση

aequo, *aequiore*, *aequissimo*

diu, *diutius*, *diutissime*

Άσκηση X.

Να τρέψετε το *debeo* + απαρέμφατο στην παθητική περιφραστική συζυγία:

Camillus Gallos iam abeuntes sequi debuerat.

Germani agriculturae studere non debuerunt.

Λύση

Galli iam abeuntes sequendi fuerant Camillo.

Agriculturae non studendum fuit Germanis (a *Germanis*) δίνουμε και τον εμπρόθετο τύπο στην περίπτωση που υπάρχει σύγχυση από την παρουσία δύο δοτικών.

Ημερομηνία τροποποίησης: 22/11/2018